

Kerkblad van de Remonstrantse en Doopsgezinde gemeenten in Den Haag en omstreken

Tot tien tellen

Een oude dame komt bij de dokter en zegt: "Ik heb een hand vol klachten. Zal ik ze eens opnoemen?"

De dokter schuift wat onrustig in zijn stoel en denkt: "Ach heden, daar heb je weer zo'n klaagverhaal!" Hij heeft er al zoveel moeten aanhoren. Dan zegt de oude dame: "Ik zou een boek vol met klaagliederen kunnen schrijven, neem dat maar van mij aan. Maar ja, wat moet je, als het je leven is. En nu wil ik graag eens vertellen, hoe ik geleerd heb met de mooie dingen, maar ook met verdriet en tegenslagen om te gaan." "Vooruit", zegt de dokter, "laat maar eens horen." Hij is benieuwd naar alles wat deze oude dame te vertellen heeft. Dan begint ze met haar litanie: "Eerste vinger: mijn verloren man. Tweede vinger: mijn lichamelijke klachten.

Derde vinger: dat ik zo weinig meer kan doen.

Vierde vinger: dat ik mij soms zo eenzaam voel.

Vijfde vinger: dat er zoveel onschuldige mensen sterven. U ziet het wel, een hand vol." Het klonk triomfantelijk en toen de dokter haar aankeek, was het alsof ze wilde zeggen: "Ziezo, daar heb je niet van terug, hè?" De dokter knikte. "Dat is niet mis", zei hij, "dat is inderdaad een hand vol. En de andere hand dan?" "O, dat zijn de zegeningen", zei ze en het was of haar gezicht begon te stralen. "Wilt u

die ook horen?" "Nou, als het niet al te veel gevraagd is, wel graag, ja", zei de dokter verbaasd over de onverwachte wending. "Daar gaan we dan", zei het vrouwtje. "Eerste vinger: dat ik elke dag te eten heb.

Tweede vinger: dat het 's winters in mijn huis toch lekker warm is. Derde vinger: dat er toch veel mensen zijn die mij willen helpen.

Vierde vinger: dat ik niet nog méér ziektes heb en pijn.

Vijfde vinger: dat ik voldoende geld krijg om alles te kunnen betalen.

Nou, dat is precies een hand vol, ziet u wel."

De dokter kon het wederom niet ontkennen. In stilte keek hij naar beide toegestoken handen. Het vrouwtje keek hem aan en zei: "Het zijn twee handen, die al heel

wat verdriet hebben weggedragen. Twee handen, die al heel wat tranen hebben weggeveegd. Twee handen, die zich vaak tot een vuist gebald hebben. Twee handen, die weten wat leven is. En weet u wat ik nou zo mooi vind?" "Wat dan?", vroeg de dokter. "Wat er gebeurt, als je de handen vouwt en gaat bidden. Dan gaat mijn rechterhand, die hand met de zegeningen, naar de linkerhand, de hand met verdriet en zorgen. En dan vouw ik de vingers van mijn rechterhand tussen de vingers van mijn linkerhand en dan komen dus eigenlijk al die zegeningen tussen

de beroerde dingen te zitten. Dan houd ik dus eigenlijk de vervelende dingen tegen met de zegeningen, als u begrijpt wat ik bedoel. En zo bid ik dan. Dan zeg ik eerst tegen God waar ik verdriet over heb en wat mij pijn doet. Maar daarna tel ik mijn zegeningen. En dan zeg ik tegen God: "Dank U, goede God, dat ik twee handen heb. Ze houden elkaar in evenwicht. Ik vouw de vervelende dingen tussen de zegeningen en dan is het net, of het leven niet zo zwaar is, en dat je toch blij kunt zijn." De dokter knikte opnieuw, vouwde zijn handen en in gedachte telde hij tot tien. (De auteur van dit verhaal is onbekend. Ik kreeg dit verhaal mee op een huisbezoek bij een huisarts.)

ds Reinhold Philipp

Kredo, 33e jaargang nr.11

Doopsgezinde Gemeente

Paleisstraat 8, 2514 JA Den Haag;
telefoon 070 - 360 57 11.
E-mail: doopsgezind.dh@hetnet.nl
Openingstijden van de administratie
di t/m vr van 9.00 tot 12.00 uur
Giro: 137890
ABN-AMRO rek.nr.:51 39 41 185
Giro Commissie Hulpbetoon: 295263

Remonstrantse Gemeente

Laan van Meerdervoort 955
2564 AJ Den Haag;
telefoon 070 - 325 07 79
telefax 070 - 368 56 24
E-mail: remondenhaag@hetnet.nl
Website: www.remonstranten.org/den
haag
Openingstijden van de administratie
ma t/m vr van 9.00 tot 13.00 uur
Giro: 6397
Fortis bank rek.nr.: 82 25 36 994
Giro Diaconale Commissie: 155420

Redactie

Willy Adriaanse-Smit,
Ellen Goedhart, Paul de Kieffe,
Reinhold Philipp, Regine Verhoeven-
Grube, Louky Welther van Eeden,
Coos Wentholt (red.secr.)

Typewerk: Margo Venema-van Doorn
lay-out: Christine Esfahani-Redeker

Druk: Van Driel, Rotterdam

Kopij kan gestuurd worden naar:
Laan van Meerdervoort 955
2564 AJ Den Haag

Oplage: 1.500 exemplaren
Verschijnt 11 maal per jaar

Sluitingsdatum kopij

decembernummer:

9 november 2003

INHOUD

Van de Kerkenraden	2
Liturgie/Van de predikant	3/4
Uytenbogaert	4/5
Diaconieën	5/6
Mondiaal Samenleven	7
Cultuur	7/10
DoReMini	8/9
Boekbespreking/Boekerijen	10
Diverse Berichten	11/13
Uit de oecumene	13
Broederschappen	14
Personalialia	14
Rondom de Zondag	14
Agenda	14/15

Van de kerkenraden

Do-Kerkenraad 25 september 2003

**De belangrijkste punten waren:
samenstelling Kerkenraad,
kandidaat organist, DoReMini,
bijeenkomst ZHZR in Den Haag
en subsidie Gemeente Den
Haag**

Samenstelling Kerkenraad:

Na ampele overwegingen besluit de KR zr Beekhuis voor te dragen als nieuwe voorzitter tijdens de ALV in november. Br Baert van Opstall toont zich bereid nog twee jaar als vice-voorzitter aan te blijven; over twee jaar wordt hij dan opgevolgd door Br Klijsma die op termijn wellicht het voorzitterschap kan overnemen. Zr Snethlage treedt af; voor haar is nog geen opvolger gevonden. Haar taken worden voorlopig verdeeld onder de zittende KR-leden. Br Meihuizen treedt toe tot de KR. **Kandidaat organist:** Er is een organist gevonden die interesse heeft in de functie van organist voor onze Gemeente. Hij speelt op 12 oktober in de dienst en zal vervolgens voorgesteld worden aan Rob Borst. Hem wordt verzocht een formele sollicitatiebrief te schrijven.

DoReMini: Er is een oplossing gevonden voor de coördinatie van

de redactie van DoRe Mini: ds Penner neemt dit ter hand en zal de redactie-vergaderingen bijwonen. Die vergaderingen vinden plaats ten huize van de redactie-leden. De redactie-leden zijn: Jet van Genugten, Wessel Klijsma, Willemijn Stoker en Madeline Snethlage.

Regio-bijeenkomst ZHZR in Den Haag: Op 20 september was er in onze kerk een regiobijeenkomst van de ZHZR. Men heeft een zeer vruchtbare bijeenkomst gehad waar met name aandacht is besteed aan de toekomst van het DCG. In de najaars BV worden besluiten genomen over een eventuele naamswijziging van de ADS, de nieuwe huisstijl en het nieuwe periodiek. Deze vergadering wordt door enkele KR-leden voorbesproken. **Subsidie Gemeente Den Haag:** De druk op de architect is opgevoerd omdat de subsidie van de Gemeente Den Haag nog niet ontvangen is door het ontbreken van gegevens van de kant van de architect. De verwachting is dat de gegevens begin oktober naar de gemeente worden gestuurd.

Antoinette Snethlage,
secretaris

Algemene Ledenvergadering 18 november Do-kerk

De kerkenraad van de Doopsgezinde gemeente te 's-Gravenhage e.o. nodigt alle leden en belangstellenden uit voor de Algemene Ledenvergadering, te houden op dinsdag 18 november om 20.00 uur in de koffiekamer van de kerk aan de Paleisstraat 8 te Den Haag
Op de agenda staan o.a. de samenstelling van de kerkenraad en de begroting 2004. Veertien dagen voor aanvang van de

vergadering ontvangt u de agenda met bijbehorende stukken.

Wij rekenen op uw komst!

De Do-kerkenraad

Algemene Vergadering 19 november Re-kerk

De kerkenraad van de Remonstrantse Gemeente nodigt alle leden en vrienden uit voor de Algemene Vergadering op woensdag 19 november om 20.00 uur in de Remonstrantse kerk, Laan van Meerdervoort 955 te Den Haag.

Wij hopen op een grote opkomst.

De Re-kerkenraad

Liturgie

Kleur en kled

De functie van kleuren en kleden in liturgische ruimten is door de eeuwen heen aan verandering onderworpen geweest.

Gedurende de eerste twee eeuwen kennen de christelijke kerken geen specifieke kleden voor de ruimten die voor de eredienst bestemd waren. Ook de tafel waaraan de maaltijd van de Heer wordt gevierd, heeft geen permanente aankleding of ornamentering.

In de vierde eeuw, als het christendom een publieke godsdienst wordt, kunnen ruimten permanent voor de eredienst worden ingericht.

De altaartafel is het aandachtspunt van de christelijke eredienst. Hij fungeert als symbool voor de aanwezigheid van de Heer. De tafels zijn van hout, later van steen: als herinnering aan de eredienst op de graven van de martelaren. Bij de viering van de

maaltijd van de Heer wordt de tafel bekleed met een aan alle zijden afhankelijk wit kled van zijde, damast of linnen. In later tijden zijn deze kleden rijk versierd en soms met edelsteen bezet.

Als de altaartafels niet meer in het midden van de basilieken worden geplaatst, maar naar het koor van de kerken verhuizen, wordt alleen de voorzijde van een afhankelijk versierd kled voorzien, in het Latijn: *antependium* (voorhangsel). Deze bekleding hangt dan permanent voor het altaar. Als de maaltijd van de Heer wordt gevierd, ligt een wit kled op de altaartafel.

Bekleding van de lezenaars met kleden is niet aan de orde, tenzij een eenvoudige lezenaar ter versiering met een kled wordt be-

dekt, om als eervolle drager van het woord van de heilige Schrift te dienen.

De gereformeerde traditie heeft met alle symboliek in het kerkgebouw ook de bekleding van de tafel en de lezenaars verwijderd. Uitzondering is het witte kled dat in ere wordt hersteld als bekleding van de schragentafels waaraan de maaltijd van de Heer wordt gevierd. In de twintigste eeuw vraagt de liturgische beweging opnieuw aandacht voor de inrichting en de aankleding van het kerkgebouw. In dat spoor wordt ook de avondmaalstafel 'versierd' met een kled dat echter in Nederland slechts van het middendeel van de tafel afhangt en een van de kansel afhankelijk kled. De directe functie van bekleding voor de viering van de maaltijd heeft daarbij plaats gemaakt voor een zogenaamde symbolische duiding. Deze is dan

te vinden in de kleur van het kerkelijk jaar of de specifieke gelegenheid, alsook in de op het kled aangebrachte symboliek. Dit aanbrengen van versiering met symbolen is een gewoonte die als tertiair dient te worden beschouwd. De primaire functie is immers bekleding van de tafel en lezenaar ten dienste van avondmaal en heilige Schrift. De secundaire die van de kleur-aanduiding voor de tijd van het liturgisch jaar of de specifieke dag.

ds Reinhold Philipp

Van de predikant

Bronnen van inspiratie

Velen kennen mij als de dominee met de gedichten.

In deze rubriek heb ikzelf, evenals mijn collega's, al over allerlei kanten van het domineeschap het een en ander geschreven: het bezoeken van mensen, het voorgaan in afscheidsdiensten, het leiden van gesprekskringen, enz. Deze keer wil ik iets schrijven over wat ik het essentiële in al die activiteiten vind. Het is, om kort te gaan, dat je als dominee vaak woorden moet vinden waar ze naar het gevoel van veel mensen nu juist ontbreken of zelfs onmogelijk zijn. Die taak is niet gemakkelijk, maar wel geweldig. Wat inspireert en helpt me daarbij? Allereerst de vaak grootse en (o.a. door overbekendheid) nog nauwelijks ontdekte verhalen van de bijbel, maar daarnaast ook – veel meer, eerlijk gezegd, dan theologische of filosofische ideeën – de literatuur. Vooral de poëzie. En zo komt het dat velen me kennen als de dominee met de gedichten. Dat klopt ook wel, het klopt althans tamelijk vaak. Mits het duidelijk is, dat die gedichten voor mij veel meer betekenen dan alleen een mogelijkheid om iets ontroerends te zeggen of een gedachte te illustreren. "Poëzie is stilte zoals gras groen is", las ik pas ergens. De woorden van dichters verdrijven de stilte niet, maar maken er eerder de inhoud van uit. Ze kunnen de stilte vertolken en verdiepen. In de remonstrantenlezing die ik (samen met de dichter T. van Deel) onlangs in Amsterdam hield, heb ik geprobeerd er iets over te zeggen. Ik haal hier het begin van die lezing aan. "De

confrontatie met de dood en met

het kwaad roept in onze tijd opvallend vaak een reactie van eerbiedig zwijgen op. Vindt een tragisch ongeval plaats, wordt een kind ontvoerd, wordt iemand vermoord – dan leggen we in stilte onze bloemen neer, plaatsen we zwijgend een handtekening, ondernemen we langdurige stiltetochten. Voor de verklaring daarvan wordt van alles aangevoerd. Het zou een gevolg zijn van de

individualisering en het wegvallen van zingevende verbanden; of van een exponentiële toename van informatie die niet tot kennis, maar tot onzekerheid heeft geleid. Onze moderne cultuur zou woorden steeds meer zijn gaan wantrouwen: hoeveel structureel bedrog en hoeveel zelfbedrog liggen er niet in verscholen? En is het niet zo, om nog een verklaring te noemen, dat wat de dood en het kwaad ons aandoen terecht onuitsprekelijk wordt genoemd en ons terecht met stomheid slaat? Werken woorden niet haast onvermijdelijk een zekere relativisering en de schijn van begrip in de hand? Literatoren en filosofen en theologen denken over deze crisis van de woorden al geruime tijd na en huldigen er allerlei meningen over. Ik ga daarop hier niet in, maar haal een inzicht naar voren dat me in dit verband belangrijk lijkt. Het gaat me dan vooral om een vraag: *Hoe zwijgen we eerbiedig?* Is het voldoende daarvoor onze mond te houden? Het zwijgen en de stilte zijn met betekenissen geladen en gonzen van mogelijke woorden. Moeten ze niet geïnterpreteerd worden, dat wil zeggen: hebben ze onze woorden niet nodig, om de betekenis te kunnen krijgen die we

bedoelen? Die laatste vraag wordt versterkt door wat S. Dresden in zijn werk over de literatuur van de Shoah constateerde: "Wil men er steeds weer op wijzen dat vervolging en

vernietiging onuitsprekelijk zijn – wat ze zijn -, dan volgt daaruit niet dat alleen totale stilte ermee in overeenstemming geacht kan worden en de ware eerbied voor levende doden en slachtoffers kan opbrengen."

ds Johan Goud

Zoveel warmte

Graag wil ik iedereen die heeft meegewerkt aan mijn afscheid, iedereen die er was, iedereen die een brief of kaart gestuurd heeft heel hartelijk bedanken.

Mijn huis staat vol bloemen. 's Avonds hebben Klaas en ik één voor één de kaartjes van de bloemen gehaald en gelezen. Het was een ontroerend slot van een goede dag. Afscheid nemen blijft moeilijk, je zou zo graag weten hoe alles verder gaat, nog wat zeggen... Maar het is ook goed om alles af te sluiten. Mijn vage aanduiding 'De verborgen rijkdom van de gemeente' en 'iets met zingen' is door het pastorale team en de voorbereidingscommissie op een geweldige manier uitgewerkt. Tegelijkertijd was ook heel geruststellend duidelijk: het gaat om de gemeente, daar gebeurt het, daar gaat het verder. Daarom, doopsgezinden, HaaStu en remonstranten in Den Haag, hartelijke bedankt en alle goeds.

Marga Vos

Lezingen over islamitisch denken

Op maandag 17 november (Rekerk, 20.00 uur), vindt de derde filosofische lezing plaats in de reeks "Denkers over anderen en het andere".

Denkers in alle culturen zijn gefascineerd geweest door wat anders is en onbekend. Hoe kun je er greep op krijgen, hoe kun je het begrijpen? Op een bijzondere en soms hinderlijke manier ontmoeten we het onbekende in de gestalte van andere culturen, andere manieren van denken, geloven en voelen. Hoe gaan we daarmee om? Is er bijvoorbeeld maar één waarheid, of moet je daar anders over denken?

De derde lezing wordt gehouden door dr Michiel Leezenberg, werkzaam aan de Universiteit van Amsterdam en kenner bij uitstek van het islamitische denken. In 2001 verscheen zijn boek *Islamitische filosofie: Een geschiedenis*, waarvoor hij al diverse prijzen ontving. Op 17 november spreekt hij over wetsgetrouwe stromingen, op maandag 1 december over de mystieke islam. Het buitengewoon grote belang van dit onderwerp licht hij in het voorwoord toe met deze uitspraak van een 10^e-eeuwse Arabische filosoof: "Wie de filosofie beheerst, is in discussies gewapend tegen achterhaalde gemeenplaatsen en loopt geen gevaar om zich in blinde navolging te bezoeiden aan ijdele dogma's."

Plaats en tijd: Remonstrantse kerk, 20.00 – 22.00 uur.

Entree (niet voor leden en vrienden van de gemeente): € 5,-

Ontmoeting met de dichter Mustafa Stitou

In het Nederlands manifesteren zich steeds meer schrijvers die (of wier ouders) uit een ander werelddeel afkomstig zijn en die nieuwe invloeden binnen brengen.

Op 4 november komt de jonge Marokkaanse dichter *Mustafa Stitou* (geb. 1974) voordragen uit zijn werk en antwoorden op de vragen die we hem willen stellen. Hij publiceerde de bundels *Mijn vormen* (1994) en *Mijn gedichten* (1998); binnenkort verschijnt zijn derde bundel. In

Uytenbogaertverband besteedde Rob Schouten al eens aandacht aan zijn poëzie (zie zijn artikel in het door Johan Goud geredigeerde *Een verbeelde God*). Een kennismaking met de gedichten van Stitou, die met grote openheid alles om zich heen registreert, is fascinerend. "Ik ben de jonge Marokkaan", schreef hij, "en zijn anderstalige gedachten". Plaats: Remonstrantse kerk.

Datum: dinsdagavond 4 november, 20.00 uur.

Entree voor allen: € 5,- (Ooievaarspas € 2,50).

Vrijzinnig componeren: een cursus door Hans Jacobi

Veel klassieke componisten hadden een agnostische instelling, met een volstrekt vrije behandeling van de bijbel en de conventies van de kerkmuziek.

Over deze vrijzinnige omgang met de christelijke geloofstaal en symbolen gaat het in deze mini-

cursus rond Ludwig van Beethoven, Johannes Brahms en Giuseppe Verdi.

1 november – Johannes Brahms

15 november – Giuseppe Verdi

Plaats: Remonstrantse kerk

Tijd: 10.30-13.00 uur.

Opgave van deelname bij het Bureau, telefoon 3250779.

Diaconieën

Tweede collecte 9 november en 14 december Do-kerk

De collecte op de tweede zondag in november en december in de Do-kerk is bestemd voor het Hospice Voorburg.

Dit hospice is gevestigd op de begane grond van het zusterhuis van het voormalige

Diaconessenhuis en is mede tot stand gekomen door steun vanuit de protestants-christelijke en rooms-katholieke kerken in Voorburg.

Het doel is mensen die ongeneeslijk ziek zijn te verzorgen in de laatste fase van hun leven als dit in de thuissituatie door omstandigheden niet of niet meer mogelijk is.

Als je het gebouw binnenkomt is het eerste wat opvalt de warme en rustige sfeer. Hier worden de bewoners omringd met liefdevolle zorg om zoveel mogelijk de huiselijke sfeer te benaderen. Bezoeken zijn er niet, dat zou niet in overeenstemming zijn met de ideeën van het 'bijna-thuis-huis'. Familie van de bewoners kan op ieder moment binnenkomen en er is zelfs een mogelijkheid om te logeren.

Het Hospice Voorburg steunt op de inzet van zowel professionele als vrijwillige zorg en biedt

bewoners een veilige plek waar ze tenslotte rustig en waardig kunnen sterven.

Naast de zes eenpersoonskamers beschikt het hospice over een ruime huiskamer, een badkamer en een keuken.

Er is de lichamelijke zorg, zowel medisch als verpleegkundig, maar ook aandacht voor de sociale, spirituele of levensbeschouwelijke en psychische behoeften van de

bewoners. Als we ernaar vragen noemt Madeleine van Ommen, een van de coördinatoren, een aantal wensen die nog niet vervuld zijn, vaak wat 'extra's' die zo sfeerbepalend kunnen zijn zoals bijv. een

bloemenabonnement of het vervangen van het glas van de schemerlampen, de 'kale' badkamer een warmer aanzien geven, maar ook een meer praktische wens, namelijk een vaatwasser.

Het Hospice Voorburg krijgt, behalve voor de coördinatoren, geen subsidie en is afhankelijk van een eigen bijdrage van de bewoners en van gaven.

In de Doopsgezinde kerk komt Madeleine van Ommen in de dienst van zondag 9 november wat meer vertellen over het hospice.

De Commissie Hulpbetoon kan deze collecte warm bij u aanbevelen.

Riet van der Veen,
Janneke Montie

Tweede collecte 9 november en 14 december Re-kerk
De tweede collecte van de

tweede zondag in november en december zal gehouden worden voor zwerfgezinnen in Cambodja.

Hoewel de politieke situatie zich lijkt te stabiliseren is Cambodja het Rode Khmer- trauma en de gevolgen daarvan nog niet te boven. Vele tienduizenden Cambodjanen keerden volkomen berooid terug uit de kolossale kampen langs de Thaise grens. Vooral in de Cambodjaanse provincie en haar gelijknamige hoofdstad Battambang verblijven

veel straatarme zwerfgezinnen die door de Cambodjaanse omstandigheden zeer zwaar getroffen zijn. Deze gezinnen moeten zonder enige sociale of economische ondersteuning het hoofd boven water zien te houden. Getraumatiseerd en vaak incompleet komen zij naar de stad, in de hoop werk te vinden. Waar zij noodgedwongen bedelen om dagelijks voedsel. Zij slapen onder marktkramen, langs de rivier of bij pagodes. Zowel ouders als kinderen zijn hierdoor erg kwetsbaar voor alle vormen van misbruik en uitbuiting.

Ptea Teuk Dong is een lokale hulporganisatie die zich het lot van deze zwerfgezinnen aantrekt en zich inspant om de leefomstandigheden van deze gezinnen te verbeteren. Zij heeft een project dat de gezinnen (vaak weduwen met veel kinderen) onderdak, veiligheid, voedsel, scholing en diverse vormen van vaardigheidstrainingen biedt. De organisatie kan bemiddelen bij werk, helpen bij de aankoop van een stuk grond waarop een eenvoudig huis gebouwd kan worden en verstrekt kleine leningen opdat de gezinnen zo kunnen beginnen aan een nieuw

leven in de Cambodjaanse samenleving.

Met uw hulp maken ook deze gezinnen kans op een menswaardig bestaan.

De Diaconale Commissie,
Annet den Hoed-van Heest

Dinsdagmiddag-inloop
Re-kerk 11 november, 14.00 uur
Kerstmis in de beeldende kunst.

Omdat sinds een aantal jaren de dinsdagmiddag-inloop in december samengaat met de Adventsmiddag in de Re-kerk leek het een goed idee om op de laatste inloop van dit jaar alvast een voorproefje op het kerstgebeuren te nemen.

Mw Marjolijn van Delft werd benaderd met het verzoek om ons iets te willen vertellen en te laten zien hoe schilders en beeldhouwers deze zo belangrijke periode hebben uitgebeeld. Uit deze enorme mogelijkheden heeft mw van Delft een selectie gemaakt en schrijft in haar lezingenfolder - en ik citeer - "...het gaat niet alleen om het verhaal van de geboorte, maar ook om de geschiedenis die eraan voorafgaat en erop volgt, nl. de Annunciatie (de verkondiging van de engel aan Maria), de Aanbidding van de herders en de wijzen, de Vlucht naar Egypte en de Visitatie (het bezoek van Maria aan Elisabeth)...."
In de loop van de tijd wordt deze periode steeds belangrijker om daaraan gestalte te geven. Deze kunstuitingen zijn mede onderhevig aan het tijdsbeeld waarin de kunstenaar zelf leefde. Ook alle mogelijke invloeden van o.a. legenden worden door de grote verscheidenheid van interpretaties duidelijk.
Het zal ongetwijfeld weer een zeer fascinerende middag gaan worden.

Tot slot een bericht, dat, naar ik hoop, u jammer vindt om te lezen. Helaas zie ik mij genoodzaakt, als organisator van de Dinsdagmiddag-inloop, aan

het eind van dit jaar afscheid van u te nemen. Ik heb het altijd met veel plezier gedaan en u bent altijd

een trouwe bezoeker geweest. Ook de gastvrouwen wil ik hier nogmaals bedanken.

Ik hoop van harte een opvolger te vinden, ik doe mijn best, voorlopig zie ik u nog de 11^e november a.s. en u weet het..iedereen is van harte welkom.

Marjorie Reenalda-van Duijn

Adventsmiddag
Re-kerk 13 december
Net als ieder jaar organiseren wij weer een adventsmiddag in onze kerk.

Op zaterdag 13 december, van 14.30 tot 17.00 uur, hopen wij u daar te ontmoeten. In het decembernummer kunt u alles lezen, maar wij vragen u nu vast 13 december 14.30 uur in uw agenda te noteren.

De Diaconale Commissie,
Marjorie Reenalda-van Duijn

Adventsmiddag
Do-kerk 13 december
Tussen Klaas en Kerst in de Kerk

Op zaterdag 13 december 2003 zal een Adventsmiddag worden georganiseerd in de Doopsgezinde Kerk.

Een ieder wordt uitgenodigd voor een stemmige en gezellige bijeenkomst tussen 15.00 en 17.00 uur.

De Do-kerkenraad

Mondiaal Samenleven

Amnesty International **Schrijven voor** **gevangenen** **en verdwenen** **mensen.**

Op maandag 10 november vindt van 10.00 tot 12.00 uur de schrijfochtend plaats in de Doopsgezinde kerk, Paleisstraat 8. We schrijven voor mensen in Pakistan, Syrië en Kenia. In dit laatste land zit de Irakese Mohammed Al-Dahas sinds oktober 2001 vast zonder aanklacht of proces, op verdenking van terrorisme. Hoewel hij een door de UNHCR erkend vluchteling is, houden de Keniaanse autoriteiten hem gevangen. Bewijs van terroristische activiteiten is echter niet geleverd.

Al-Dahas verzette zich tegen de voormalige Irakese regering onder Saddam Hussein. In 1972 werd hij gearresteerd en ernstig gemarteld. Rond 1995 vluchtte hij uit zijn vaderland en vroeg asiel aan bij de UNHCR in Kenia. Hoewel zijn vluchtelingenstatus werd toegekend, werd hij gedwongen terug te keren naar Irak. Al-Dahas verklaarde dat zijn leven daar in gevaar was, waarop hij in Kenia gevangen werd gezet. Er zijn voorbeeldbrieven aanwezig.

Op 30 november is er in de Do-kerk een stand met artikelen van Amnesty.

U vindt er o.a. allerlei kaarsen, wenskaarten, agenda's en kalenders. In de Re-kerk staat deze stand op 14 december. Hierover opnieuw

bericht in het decembernummer van Kredo.

Eta Simon Thomas

Cultuur

Koffieconcert **(Benefietconcert) Do-kerk** **9 november, 12.00 uur** **Op zondag 9 november a.s.** **organiseert de Culturele** **Commissie van de** **Doopsgezinde en** **Remonstrantse Gemeenten in** **de Doopsgezinde Kerk een** **koffieconcert, dat zal worden** **gegeven door het sextet '4 + 2'.**

Dit sextet bestaat uit Jolly Valstar, sopraan, Margriet Andriesen, alt, Adriaan Wouters, tenor, Hans Janssen, bas en de pianisten Wim Heinhuis en Roel van der Wal. Het programma bestaat uit de Liebesliederwalzer op. 52 van Johannes Brahms, voor sopraan, alt, tenor en bas en 4-handige pianobegeleiding, en het *Spanisches Liederbuch* op. 74 van Robert Schumann, eveneens voor 4 zangstemmen met pianobegeleiding. Het belooft een bijzonder concert te worden.

Het is een benefietconcert: de opbrengst van het concert is bestemd voor de Philomena Gaisey Stichting, waarvoor ook de 3^e collecte van de tweede helft van dit jaar is bestemd.

Het geld zal worden gebruikt voor de verbetering van het basisonderwijs in Kokoso, Ghana, en zal worden besteed aan het opknappen van verwaarloosde lokalen, het aanschaffen van lesmateriaal en meubilair en ter aanvulling van het schoolgeld voor arme kinderen in Kokoso (zie

ook Kredo van juli/augustus 2003).

Plaats en tijd: Doopsgezinde Kerk, Paleisstraat 8, aanvang 12.00 uur

De Culturele Commissie,
Roel van der Wal

Tentoonstelling Jongkind

De culturele commissie organiseert op zaterdag 29 november a.s. een bezoek aan het Gemeentemuseum, waar een tentoonstelling van het werk van Johan Barthold Jongkind (1819-1891) te zien is.

De van oorsprong Nederlandse landschapsschilder Jongkind heeft vooral in Frankrijk gewerkt. Door zijn losse, vrije manier van schilderen beschouwen de impressionisten Jongkind als hun grote voorbeeld. Voor de kunstenaar Monet was Jongkind 'de vader van het moderne landschap'. Monet beschouwde hem als zijn leermeester en de enige goede schilder van watergezichten.

Op deze expositie zijn schilderijen, schetsen en prenten te bewonderen uit museale en particuliere verzamelingen. Jongkinds werk is lang onderbelicht gebleven, maar nu kan men (opnieuw) met zijn originele creaties kennis maken. Jongkind werd geboren in Overijssel en studeert aan de Koninklijke Academie voor Beeldende Kunst in Den Haag. Van Koning Willem I krijgt hij een studiebeurs en vertrekt in 1846 naar Parijs. De jonge Nederlander vindt al snel aansluiting bij vernieuwende Franse kunstenaars, die hun inspiratie zoeken in de natuur. In Parijs schildert hij

straten en gebouwen en ook kades van de Seine.

Na een kortstondig verblijf in Nederland keert hij terug naar Frankrijk en werkt vooral aan de Normandische kust. Zeegezichten en rotskusten bij Honfleur en Le Havre zijn nu zijn onderwerpen. Ondanks het feit dat Jongkind het grootste gedeelte van zijn leven in Frankrijk doorbracht, heeft hij de banden met zijn vaderland nooit losgelaten. Hij was en bleef een Nederlander. Zo ontbreken er op de expositie typisch Hollandse taferelen niet, zoals schaatsenrijders.

Zie vervolg pag. 10

Parkeren nabij het museum is kosteloos.
Tot ziens op deze tentoonstelling van de 'Franse Nederlander' Jongkind!

De Culturele Commissie,
Nini Jonker

Boekbespreking

Cornelia de Vogel,
Getuigenis van Gods genade.
Autobiografie 1905-1929; red.:
J. de Bruijn & G. Puchinger
Uitgave: Uitgeverij Verloren,
€ 19,-.

Juist nu in de Remonstrantse Gemeente een aantal lezingen gehouden worden over filosofie en theologie, las ik het bovengenoemde boek, waarin een jonge vrouw, die zeer geïnteresseerd was in de filosofie, de ontwikkeling beschrijft in haar geloofsopvattingen en in haar wijsgerig denken.

Hoewel ik het met veel wat zij schrijft volstrekt oneens ben, is het een boek, dat veel stof tot denken geeft: het dwingt je om het eigen geloof voortdurend te toetsen en óók na te denken over de verhouding van filosofie en geloof.

Het boek is een autobiografie, die een uitvoerig verslag geeft van de vroege religieuze en intellectuele ontwikkeling van de schrijfster in de jaren 1905-1929 en is voor een belangrijk deel gebaseerd op de dagboeken, die zij als gymnasiaste en studente bijhield. Het manuscript dateert uit 1941 en beschrijft op indringende en diepgravende manier haar geestelijke ontwikkeling van haar 13e tot haar 24e levensjaar, van

Wanneer u interesse heeft, wordt u op 29 november verwacht om 11.30 uur in de hal van het museum. Het museum gaat om 11.00 uur open. Bij de tentoonstelling - begeleid door teksten en een overzicht over zijn eigen leven - wordt als inleiding een film vertoond. Daarna kan ieder de tentoonstelling in eigen tempo bekijken.

De entreprijs bedraagt € 7,50 p.p. Bezoekers met een Museumjaarkaart of Ooievaarspas hebben gratis entree. Bezoekers met een Pas 65+ betalen € 5,-; met een Uitpas € 5,70.

Het Gemeentemuseum, Stadhouderslaan 41, is bereikbaar met de trams 10 en 17 en bus 4.

±1918 tot 1929.

Prof. dr. Cornelia J. de Vogel (1905-1986) was van 1947 tot 1974 hoogleraar in de geschiedenis van de antieke en middeleeuwse wijsbegeerte in Utrecht. Zij was afkomstig uit een vrijzinnig doopsgezind gezin in Leeuwarden en was aanvankelijk actief in de idealistische jeugdbeweging van na de eerste wereldoorlog en is dan in hoge mate geïnteresseerd in de studie klassieke talen en leest met veel interesse de Griekse filosofen. In 1924 maakte zij het 'Ster-kamp' van de theosofen in Ommen mee, waar onder andere de zeer bekende, nog jonge, Indiase leraar Krishnamurti sprak. Zij is hiervan sterk onder de indruk. In die tijd heeft zij plotseling, volstrekt onverwacht, de ervaring, dat God Zich aan haar openbaart. Het geeft haar een overweldigend gevoel van geluk, maar later van wanhoop, omdat zij zich toch ver van Hem verwijderd weet. In bewogen woorden vertelt zij hierover en ook, hoe zij, na een intensieve filosofische en theologische studie, een bewuste keuze maakt voor het orthodoxe protestantisme en toetreedt tot de Hervormde kerk. Vervolgens, maar dit valt buiten het bestek van dit boek, kwam zij door studie van de Engelse theoloog J.H. Newman er toe zich in 1944 te laten opnemen in de Rooms-Katholieke kerk, waar zij later een groot voorvechter van de behoudende richting zou worden. Het boek is een zeer persoonlijk getuigenis van de geestelijke ontwikkeling van een begaafde en erudiete vrouw.

Adriaan Zwartendijk

Boekerijen

De Boekerij

Een reisverhaal.

Opgewekt kom ik thuis van de feestelijke viering en samenkomst in de Remonstrantse kerk rond het afscheid van ds Marga Vos. Zij vertrekt naar het oosten.

De telefoon gaat. Dordrecht aan de lijn, mijn broer. "Ad hier, zeg ken jij mevrouw Barto, is zij remonstrant?". "Neen, niet van naam, misschien van gezicht." "Moet je luisteren, zij heeft mij zojuist gebeld. Op mijn reis in 1961 naar de Oost-Cycladen waren in het gezelschap enige verpleegsters. Eén ervan is zij. Na zoveel jaren is er herkenning. Mevrouw Barto vraagt "Weet je waarom ik bel? Ik ben remonstrant en lees in Kredo een stukje van Anneke Breevaart. Al eerder heb ik gedacht zou zij familie van je zijn? Nu dan maar gebeld."

Inderdaad, ik ben zijn zuster. Uit zijn reisverslag komt bij mij naar boven de tocht in een kaik over woelige zee. Ik bel mevrouw Barto en maak me bekend als 'de zuster van' en vraag of zij kan instemmen met een stukje in Kredo. Waarom? Frappant dat via Kredo deze waardevolle herinneringen worden opgeroepen. Leuk om te ervaren dat het kerkblad wordt gelezen en gespeld.

Met haar instemming komt dit stukje - welbeschouwd een DoRe-bijdrage - tot stand.

Anneke Breevaart

Diverse berichten

**Bezoek aan Wittenberg:
een terugblik en een afscheid
In 1983 legden Cootje en Ton
Heering tijdens een kerkendag**

in Leipzig de basis voor een contact met de Luthers Evan- gelische gemeente te Wittenberg in Saksen-Anhalt.

Sindsdien hebben leden van deze Duitse gemeente en van onze twee Haagse Gemeenten elkaar regelmatig opgezocht om samen te bespreken, hoe wij als christenen ons geloof in praktijk brengen

Europa was in de tachtigerjaren verdeeld in twee machtsblokken, die zwaar bewapend tegenover elkaar stonden. Het bezoek aan de kerkendag in Leipzig was dan ook een initiatief van de toenmalige Vredeswerkplaats waarin doopsgezinden en remonstranten met elkaar samenwerkten. Het gemeentecontact met Wittenberg was oorspronkelijk bedoeld als een doorbreking van de wederzijdse vijandschap. Wij zochten elkaar op om een beter begrip te krijgen voor de omstandigheden waaronder christenen in het andere deel van Europa leefden. De overheid in de DDR waarvan Wittenberg deel uit maakte, stond afwijzend tegenover godsdienstbeoefening maar tolereerde deze wel.

De Europese tweedeling behoort sinds de val van de communistische regimes eind jaren tachtig tot het verleden. Voor onze vrienden in Wittenberg betekende deze omwenteling het begin van een moeizaam omschakelingsproces. De bewoners van de voormalige DDR moesten zich na de Duitse hereniging aanpassen aan nieuwe omstandigheden, die vrijwel voor alle aspecten van het openbare en het persoonlijke leven ingrijpende gevolgen hadden. De gesprekken die wij bij onze bezoeken over en

weer in de jaren negentig voerden, stonden voor een belangrijk deel in het teken van deze veranderingen.

Het omschakelingsproces betekende ook, dat onderscheid tussen, hoe wij als christenen in Wittenberg en in Den Haag ons geloof in praktijk brengen, beduidend minder is geworden. De problemen die wij in het dagelijkse leven tegenkomen, zijn in de loop van de tijd steeds meer op elkaar gaan lijken. Het zelfde geldt voor de manier waarop wij met deze problemen omgaan. Daardoor verloor het gemeentecontact zijn zin. Tijdens een bijeenkomst met

onze Wittenbergse vrienden vorig jaar in Mennorode bij Elspeet is afgesproken om het contact in de huidige structurele vorm af te ronden met een ontmoeting die inmiddels van 18 tot 22 september in Wittenberg heeft plaats gevonden. De thema's die wij bespraken, waren de vragen: Wat heeft het gemeentecontact de afgelopen twintig jaar voor ons betekend en hoe gaan wij met veranderingen om?

De gemeente in Wittenberg heeft een hoogkerkelijke structuur, waarbinnen in de DDR periode initiatieven voornamelijk van bovenaf werden genomen. Onze

vrienden daar leerden wij toen kennen als weliswaar maatschappelijk betrokken maar ook als traditioneel wat betreft opvattingen over het kerkelijk leven. Deze omstandigheden zijn gewijzigd. Bij een gesprek over ontwikkelingen binnen de gemeenten aan beide zijden van het contact vertelden de Wittenbergers ons over allerlei initiatieven die zijzelf hadden genomen met betrekking tot steun aan oudere gemeenteleden, maatschappelijke dienstverlening en zorg om de inrichting van de omgeving. Dit laatste aandachtsgebied is actueel vanwege de overstroming van de Elbe vorig jaar zomer.

Nieuwe inzichten kwamen eveneens aan de orde bij een lezing over euthanasie door een hoogleraar godsdienstige wijsbegeerte en ethiek uit Halle. Op grond van de titel 'Fragen um die sogenannte Sterberhilfe' verwachtten wij een referaat waarin ondermeer de praktijk in Nederland ernstig ter discussie zou worden gesteld. Het tegendeel was het geval. Prof dr Klaus Tanner hield een uitgebalanceerd betoog over de vele vraagstellingen rond het doden op verzoek bij ondraaglijk lijden en baseerde zich daarbij vooral op gesprekken die hij met medici en juristen heeft gevoerd. Over hoe euthanasie bij ons is gereguleerd had hij een gunstig oordeel.

Wittenberg was in de tachtigerjaren een verwaarloosde provinciestad met een sterk vervuilende chemische industrie. Na de Wende in 1989 is de stad behoorlijk opgeknapt maar moest de chemische industrie grotendeels haar deuren sluiten.

Ongeveer een kwart van de beroepsbevolking is langdurig werkloos en er zijn geen vooruitzichten, dat de lokale economie in de nabije toekomst zal aantrekken. Vele jongeren verlaten de stad, waardoor de bevolking in een versneld tempo vergriest. Een ander gevolg van het tekort aan bedrijvigheid is, dat vele winkelpanden die kort geleden zijn gerenoveerd, nu weer leeg staan.

Tegenwoordig wordt Wittenberg druk bezocht door dagjesmensen met belangstelling voor de monumenten uit de tijd van de reformatie zoals de Schlosskirche met de stellingendeur en de gebouwen waar de theologen Martin Luther en Philipp Melancthon en de schilder Lucas Cranach hebben gewoond. Ook omringende plaatsen hebben interessante monumenten, zodat een bezoek aan deze omgeving vanuit historische oogpunt de moeite waard is.

Onze Wittenbergse vrienden namen ons mee naar een nabij gelegen stadje met de naam Oranienbaum. Hier heeft een dochter van stadhouder Frederik Hendrik gewoond, die met de hertog van Anhalt-Dessau was getrouwd. Zij liet er een paleis bouwen en paste een bestaand woonoord daarbij aan door deze volgens een rechthoekig stratenplan te herinrichten. De kerk van Oranienbaum stamt eveneens uit haar tijd en valt op door de barokke bouwstijl en door het interieur met een Calvinistisch karakter.

Duitsers hebben op het ogenblik veel belangstelling voor verwantschappen tussen ons

koningshuis en families die over delen van hun land hebben geheerst. Het paleis in Oranienbaum, dat een halve eeuw lang als een opslagplaats voor archiefmateriaal heeft gediend, wordt nu in oude luister hersteld. De museumwinkel in één van de zijvleugels is aanbevelingswaardig voor liefhebbers van oran-jememorabilia.

De initiatiefnemer aan de Wittenbergse kant van het gemeentecontact is Steffie Walther. Zij ontmoette de Heerings twintig jaar geleden in Leipzig en nam hen mee naar haar woonplaats. Daarnaast functioneerde zij al die tijd als de spil van de Hollandgruppe die een tegenhanger van onze Wittenberggroep vormde. Voor deze laatste keer, dat wij in structureel verband bij elkaar kwamen, stelde zij een uitgebreide collage samen met foto's, brieven en programma's, die de hele periode van het gemeentecontact omvatte.

Versillende deelnemers aan de bezoeken over en weer vertelden over de herinneringen die zij daaraan bewaren. Vooral de eerste kennismaking met de andere kant van het contact in de tijd voor de Wende was een indrukwekkende ervaring. Een aantal van ons zijn in de loop van de tijd overleden. Speciale aandacht in dit verband kreeg Ab van Duuren, die voor deze laatste officiële ontmoeting nog enkele gedichten heeft geschreven.

De Wittenbergers lieten ons bij dit bezoek opnieuw weten, dat zij het gemeentecontact bijzonder waarderen. Dit werd ook bevestigd tijdens de zondagse dienst in een goed gevulde Stadtkirche.

Inwoners van de DDR hadden indertijd weinig mogelijkheden om naar het buitenland te reizen. Onze bezoeken toen doorbraken een zeker isolement en stelden onze vrienden in de gelegenheid om kennis te nemen van ontwikkelingen buiten hun landsgrenzen. Tijdens het moeizame omschakelingsproces na de Wende vormden wij Hagenaars voor hen een groep vrienden waarmee zij hun wel en wee konden delen. Het valt op, dat juist in deze periode de belangstelling voor het gemeentecontact van de Wittenbergse kant groeide. Dit stond in contrast met onze twee Haagse gemeenten, waar de belangstelling voor het contact na de Duitse hereniging begon te tanen.

De Wittenberggroep,
Hans van der Valk

Nieuwe gespreksgroep over de Gastvrije Gemeente In 2002 verscheen van Jan Hendriks het boek *Op weg naar de Herberg: bouwen aan een open kerk.*

Op een praktische manier zet hij uiteen hoe het ideaal van een open kerk gerealiseerd zou kunnen worden. Wat betekent dat – om maar enkele voorbeelden te geven - voor de manier waarop we kerkdiensten vorm geven, gasten ontvangen, gesprekskringen opzetten, avondmaal vieren? Al wie hierover wil meedenken en meepraten (en ik denk vooral aan de relatief jongere leden en vrienden, die de toekomst van de gemeente moeten gaan 'maken'!) is van harte welkom.

Op de eerste avond verkennen we (o.l.v. ds Goud) het terrein, met behulp van 'Trends en thema's bij vrijzinnigen' (*Adrem* juli-augustus 2003, p.15-18) en het eerste hoofdstuk van het boek van Jan Hendriks (p.11-29).

Tijd: maandagavonden, 20.00 – 22.00 uur. Plaats: Re-kerk
Data: 24 november, 22 december (in plaats van het eerder aangekondigde 1 december), 12 en 26 januari, 2 en 9 februari.
Opgave van deelname bij het Bureau, telefoon 3250779.

Aankondigingen:

Wijkorganisatie

Op dinsdag 11 november 2003 zal een bijeenkomst plaatsvinden van de Kerkenraad met de wijk-secretarissen en wijkcontactpersonen in de Doopsgezinde Kerk (aanvang om 20.00 uur).

Tekenwedstrijd voor Actie Pinkstergroet

Wij hopen nog veel kindertekeningen te ontvangen over 'Bloemen en seizoenen' ten behoeve van de Actie Pinkstergroet. Ook ouderen kunnen meedoen. Op 9 november kunnen de tekeningen bij de kinderdienst worden ingeleverd. Tentoonstelling op zaterdag 22 november tijdens de Adventsmarkt in de Doopsgezinde Kerk.

De Do-kerkenraad,
Ina Beekhuis,

Oproep: Help mee!!

Op 22 november a.s. organiseren we wederom een Bazar/ Adventmarkt met verkoop van

tweedehands spullen, verkoop van kerstartikelen en kerstkaarten en verkoop van boeken in de Do-kerk.

Vanaf zondag 16 november kunnen spullen worden afgegeven in de kerk. Wij roepen u op om spulletjes die u kwijt wil te verzamelen, kerstartikelen te maken (zoals cake, jam, koekjes en versieringen) en boeken in te leveren. De opbrengst van de Bazar is bestemd voor de aanschaf of restauratie van een vleugel. Helpt allen mee deze Bazar tot een succes te maken door en voor de gemeente. Er is tijdens de Bazar ook een klein café geopend dat bemand moet worden. Biedt uw hulp aan om tijdens deze dag mee te helpen!!

U kunt u inschrijven op de intekenlijsten in de hal of bellen naar:

Annette Neervoort: 3551296
Anneke Breevaart: 3633588
Wij rekenen op u !!

Uit de oecumene

Vertoning film HIOB

Op woensdagavond 5 november 2003 zal om 20.00 uur in de Koningkerk Bruinings Ingenhoeslaan 4 in Voorburg de film 'HIOB'; een film over lijden en verzoening worden vertoond.

In het kader van het 'Jaar met de Bijbel', initiatief van alle geloofsgemeenschappen gebaseerd op de bijbel, is in 1999 een bijzondere film gemaakt. Deze film, gebaseerd op het bijbelboek Job, is voortgekomen

uit een samenwerkingsverband van de Vierde Wereld Beweging met professionele theater- en filmmakers. De Vierde Wereld Beweging, een beweging van, met en rond de allerarmsten, tegen uitsluiting en armoede, voor mensenrechten en vrede, is opgericht in 1957 door de Franse priester Père Joseph Wresinski, zelf in uiterste armoede geboren en opgevoerd.

Het scenario is geschreven op basis van uitvoerige gesprekken over teksten uit het boek Job, tussen de schrijver en gezinnen die zich hebben verenigd in de Vierde Wereld Beweging Nederland. Leidraad was de vraag: 'hoe weerspiegelt het lijden van de allerarmsten zich in het lijden van Job en andersom?' Met het aldus tot stand gekomen scenario is de film 'HIOB' gemaakt. Professionele acteurs, en mannen van de Vierde Wereld, spelen er in mee.

De film die 65 minuten duurt, bestaat uit twee delen: Het eerste deel is een gedramatiseerde weergave van het bijbelboek, een gesprek tussen Job en zijn vier vrienden. In dit deel, dat zich afspeelt op een beukenlaan, staat de vraag naar 'het waarom van het lijden' centraal, de vraag hoe het mogelijk is dat Job, een rechtvaardige, die leeft naar de wet, kan worden geslagen met zoveel rampspoed. Daarmee wordt ook de vraag gesteld naar God. Naar de God die in dit lijden een beslissende rol speelt? Het tweede deel voert Job, vanuit het oudtestamentische verhaal naar het heden, naar een stad. De vragen zijn nu; 'hoe verstaat de mens zich met zijn lijdende medemens? Wordt dit lijden verstaan? Hoe wordt hier mee

omgegaan?' In dit deel is de invloed van de gezinnen uit de Vierde Wereld het meest aanwezig. Als het om lijden gaat zijn zij, door hun levensgeschiedenis, experts. De werkelijkheid van de allerarmsten is dat zij, door hun dagelijkse ervaring met lijden, lijden dat mensen elkaar aan doen, experts worden in verzoening. Verzoening met het lijden, met armoede, met elkaar en zichzelf, is levensnoodzaak. Père Joseph Wresinski zegt: '*De armen verlangen - boven alleen maar de strijd om hun waardigheid - God te kennen, te leren bidden, elkaar te vergeven en zich oprecht te verzoenen*'.

Na de film is er gelegenheid tot nabespreking. De Raad van Kerken Voorburg en het Platform 'De Andere Kant van Leidschendam -Voorburg' nodigen allen die zich betrokken voelen van harte uit.

Joke Tupan-Kaiser

Remonstrantse Broederschap

Leids symposium

Op dinsdag 18 november is in Leiden (Lokhorstkerk, Pieterskerkstraat 1) een symposium.

Titel: *God op kousenvoeten* over de vraag of men in een gesecculariseerde wereld nog wel hardop over God kan spreken.
Programma:
16.00 uur: aanvang,
18.00 uur: maaltijd,
19.30 -21.30 uur: debat, met een inleiding door prof.dr. H.J. Adriaanse en een reactie van opponent prof.dr. G. Nienhuis, fysicus te Leiden.
Kosten: € 13,50 voor het hele

programma; een gedeelte meemaken is ook mogelijk. Opgave: vóór 5 nov. bij het landelijk bureau, tel. 030 2316970, e-mail: info@remonstranten.org. Uitgebreidere informatie vindt u in adRem van juli-augustus (blz. 8) of op de website van de remonstranten: www.remonstranten.org

Personalialia

Doopsgezinde Gemeente

Aan de Doopsgezinde Gemeente ontvielen door overlijden:
mw G. Havinga
mw J.Th. Odinot (belangstellende)
mw H. Renaud-Meijst

Remonstrantse Gemeente

Aan de Remonstrantse Gemeente ontviel door overlijden:
mw J.Th. Odinot
dhr A.L. Roscam Abbing

Rondom de zondag

Kerkdiensten in Dekkersduin

zondag aanvang 10.30 uur
9 november ds T. Koelewijn
23 november ds T. Koelewijn

Wijziging aansteken kaars vóór de dienst

De kerkenraad en de liturgiecommissie zijn akkoord gegaan met een voorstel tot wijziging van het aansteken van de kaars vóór de dienst. Het begin van de dienst is daarom als volgt

(reeds begonnen in oktober): predikant en kerkenraad komen onder het luiden van de klok binnen. De leden van de KR (inclusief de predikant) nemen plaats. Vervolgens het aansteken van de kaars op de nu in gebruik zijnde wijze (spreuk en aansteken van de kaars). Als de aanste(e)k-(st)er weer gezeten is, staan de predikant en het handgevend KR-lid op en de predikant neemt zijn/haar plaats in. Allen gaan staan voor het eerste lied, etc.

ds Reinhold Philipp

Gast op de kansel

Op 2 november zal in de Remonstrantse Kerk voorgaan ds Henk van Waveren.

Ds Henk van Waveren, em.rem. predikant, woont sinds kort in Almelo. Daarvoor was hij in dienst van het rk aartsbisdom Utrecht (1963-1972), de remonstrantse gemeenten Lochem/Zutphen (1972-1978), Haarlem (1978-1987) en Eindhoven (1992-2002). Daartussendoor was hij vijf jaar (1987-1992) predikant van de Nederlandse Kerk van Austin Friars te Londen. Vele jaren vertegenwoordigde hij de Remonstrantse Broederschap in de sectie eredienst van de Nederlandse Raad van Kerken, waarvan hij lang voorzitter was.

Henny Rijsdijk
Themadienst:

Zondag 16 november in de dienst o.l.v. ds. R. Philipp aandacht voor de 'dankdag voor het gewas' m.m.v. leden van de diakonie.

Zondagmiddaguitje

Op **zondag 23 november** gaan we naar het Letterkundig Museum Prins Willem Alexanderhof 5, dit is achter het Centraal Station bij de Koninklijke Bibliotheek. Daar is

zowel voor volwassenen als voor kinderen een tentoonstelling over Max Velthuis, tekenaar en schrijver. We starten om 12.00 uur bij de Doopsgezinde kerk en lopen of gaan met bus 4 of 22 daar naar toe (halte station C.S.). Hopelijk kunt u mee!

Coos Wentholt

Agenda Doopsgezinde Gemeente

Bijbelkringen in de Doopsgezinde Gemeente

In de Doopsgezinde Gemeente zijn de meeste bijbelkringen georganiseerd. Veel van de bestaande kringen zijn erg klein geworden. Er is dus sprake van opheffen en samenvoegen. Het is echter een regel dat iedereen zich bij een bijbelkring mag aansluiten, in welke wijk dan ook. Als er in uw wijk geen eigen bijbelkring is, of als u niet op de dag of het tijdstip aanwezig kunt zijn, bent u vrij om deel te nemen aan een andere kring.

U hoeft het alleen ds Penner te laten weten.

ds Lydia Penner

ds L. Penner

* vr 7 nov 10.30 uur Bijbelkring, Amethistorst 197, tel 3832628. Ond.: Lucas-evangelie
* wo 12 nov 20.00 uur Do-kerk Bijbelkring. Ond.: Lucas-evangelie
* wo 19 nov 10.00 uur Re-kerk Bijbelkring. Ond.: Lucas-evangelie
* di 25 nov 20.00 uur Bijbelkring, Park Vronesteyn 23, tel 3865236. Ond.: Lucas-evangelie
* vr 5 dec 10.30 uur Bijbelkring.

Plaats n.t.b. Ond.: Lucas-
evangelie

De datum voor de 20+ groep is
nog niet bekend. Inl.: mw A.M.
Wanrooy, tel 3620778.